

NEMZETI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

A KIÁLLÍTÁS kritikáját és méltatását ezúttal nem a művészen kezdjük, hanem azon, aki létrehozta. Hóman Bálint kultuszminiszter nagy kormányzati tette volt a kiállítás megrendezése, nagy tett nemcsak a magyar művészet jövője, hanem a magyar ízlés emelése, a magyar lélek emelkedése, a nemzeti sors szerencsés jövője szempontjából is. A nemzeti egység vezérgondolatát valósította meg a magyar művészi tehetségnek az utóbbi időkből szét-dúlt frontján. Lehetővé tette, hogy a különböző művészi irányok egyenlő feltételek mellett egyazon planche-on mérkőzzenek meg egymással. Hóman elsősorban a tehetség jogának akart e kiállításon érvényt szerezni, tekintet nélkül az esztétikai pártállásra. Nyilatkozataiban, beszédeiben foglalt művészeti célkitűzéseit minden jóhiszemű és komoly szakember aláírhatja, azok a legeurópaibb elgondolást fedik, s mindenütt másutt önként értetődőknek tűnének fel, csak a mi szerencsétlenül elfajult művészetpolitikai viszonyaink között volt rá szükség, hogy elvitatlan tekintélyű tudós államférfi érvényt szerezzen azoknak.

A Nemzeti Kiállítás gondolatát a magyar közvélemény nagy örömmel fogadta. A művészek közt valósággal felszabadulásként hatott. Művészeink java, egy-két elszigetelt esettől, egy-két örök duzzogótól eltekintve, örömmel tett eleget a miniszter hívó szózatának, ami kétségtelenül bizonyítja, hogy maguk a művészek, akiknek a véleménye és magatartása végtére is a legfontosabb, szívből óhajtották ezt a kiállítást, készek voltak a művészbékére, amit nem ők maguk, hanem a kulisszák mögött mások bontottak meg és szítottak. Eszembe jut Michelangelo katonja a Cascinai csatáról, melyen a felharsanó kúrtszóra a fürdő katonák pattanó izmokkal ugranak partra, hogy hadba szálljanak. A magyar művészek a kultuszminiszter hívására lelkesen, becsvágytól tüzelve siettek harci sorba, hogy győzelmet arassanak a magyar géniuszuknak.

Hosszú évek, sőt évtizedek óta ez a kiállítás a magyar művészet első nagy és teljes seregszemléje. Lehetetlen állapot volt, hogy a művészek külső politikai, társadalmi, sőt műkereskedelmi érdekek szerint csoportosuljanak és keressenek boldogulást. Lehetetlen volt, hogy a művészek ügyét, a bel- és külföldi kiállításokat a művészegyesületek demokratikus választási rendszere alapján intézzék. A többségi elv alkalmazása az utolsó másfél évtized magyar művészetpolitikájában arra vezetett, hogy a tehetségtelenek kerültek fölénybe a tehetségesekkel szemben, mert szükségszerűen ezek alkotják a kisebbséget. A művészegyesületek gombamód szaporodtak és alakultak csak azért, hogy

képviseletet nyerjenek a miniszter hivatalos művészeti szervében, az Orsz. Képzőművészeti Tanácsban, s helyet kapjanak a kiállításokon. Ez a rendszer sok esetben a tehetségek kijátszására vezetett.

A magyar művészet egységes bemutatására már néhány éve történt a Múcsarnokban kísérlet, oly módon, hogy az egyesületek külön tér» mekben és külön juryk mellett állítottak ki, de ez eredményre nem vezethetett, mert minden csoport magával hozta gyengébb elemeit is, s mert nem a művészi kvalitást, hanem a párhúséget honorálták. A mérték nem a tehetség, hanem a hovatarozás volt. Ez az egyesületi kiállítás csak mozaikszerű képet mutathatott be, s nem adott alkalmat a közönségnek és a kritikának arra, hogy az elkülönített műveket és művészeket egymás közvetlen közelségében mérhesse és ítélhesse meg. Nem tagadhatjuk a valóban esztétikai alapokon álló egyesületek és külön kiállítások létjogosultságát, ha hasznukról túlságosan nem is vagyunk meggyőződve, mert előbb-utóbb klikk-rendszerre vezetnek, s mert nem kedveznek az elszigetelt művészi tehetségnek. Nem minden művész bír — hogy úgy mondjam — nyájöszönnel és sokszor épp a legtehetségesebbnek hiányzik ez az adománya. A művészi egyesületek gondolata ma már a külföldön is jórészt elvesztette jelentőségét s inkább a szociális szempont vagy valamely művészeti ág propagálása szolgáltatja a művészi tömörülések alapját. A jelenlegi kiállítás az egyesületek korlátait ledönti s a műveket belső értékük szerint helyezi mérlegre. Nagyon üdvös, hogy van évenként egy oly kiállítás, amelyen nem egyesületek és csoportok állanak egymással szemben, hanem művész a művésszel, érték az értékkel vetélkedik. A művészeket istápoló, díjakat osztó, vásárló és megrendelő államhatóságnak éppúgy, mint a közönségnek és kritikának joga van hozzá, hogy legalább egyszer egy évben ne a művészegyesületek és csoportok statisztikai állagáról nyerjen áttekintést és stratégiai helyzetébe többé-kevésbé épületes bepillantást, hanem áttekintést nyerjen magáról a magyar művészetről, irányairól, régibb mestereiről és ifjú tehetségeiről, gyarapodásáról vagy apadásáról, színeződéséről vagy halványodásáról. Alkalmat kell adni, hogy számot vehessenek a magyar művészet évi terméséről. Az ilyen reprezentatív kiállításoknak nem utolsó érdeme és jelentősége, hogy az örvendetesen emelkedő idegenforgalom útján a külföldnek is módot ad élő művészetünk és művészi életünk megismerésére. A külföldet pedig az egyesületek és belső pozícióharcaik nem érdeklik, hanem kizárólag a művészi alkotások.

Az első nemzeti reprezentatív kiállítás hű és csaknem teljes képet ad képzőművészetünk mai állásáról. Valamennyi mai irány felvonul, s ez a sokoldalúság egyik főérdeme és célja is a kiállításnak. A legutóbbi múcsarnoki kiállítások éppúgy, mint egyéb kiállítási helyiségeink egyoldalúan mutatták be művészetünket. A teljes szintézist a Múcsarnok falain már évtizedek óta nélkülöztük. A Múcsarnok régebbi kiállításainak épp az volt vonzóereje, hogy minden művésznünk ambicionálta a tárlaton való megjelenést. Az együttes bemutatás adja újra vissza a Múcsarnoknak azt a tekintélyt, amelyet a közönség és a művészek előtt alapítása óta élvezett. A Múcsarnok egyetemes kultúréletünknek mindig egyik legerősebb és legelevenebb tényezője volt, amire továbbra is

hivatva kell hogy legyen. A Múcsarnok jogi helyzetén felülj ideálisan az egész magyar művészeté és műveltségé, az volt évtizedeken át, s ezzel a kiállítással újra elfoglalta ezt a pozícióját és hivatását.

A régi müncheni iskolában gyökerező maradi akadémizmustól a legújabb kísérletekig minden irányt, akár idehaza született, akár külföldről importáltak és honosították meg, együtt látjuk a Múcsarnok falain. Ez valóban a mai magyar művészet, amelyhez nemcsak az új irányok, de éppoly joggal a régiek is tartoznak. Maradiak és haladók együtt teszik ki a mai magyar művészetet, bármelyik nélkül is csak csonka. Az esztétikai párthoz nem tartozó objektív kritikus előtt mindegyik érték, ha valóban az. A jövőt éppúgy szolgálhatják a régiek, mint az újabb irányok követői. Egyetlen parancs fölöttük csak a tehetőség, a komoly művészi meggyőződés és munka.

Bár az idősebb nemzedékből nélkülözzük Zala György örökké friss és ízig-vérig magyaros lendületű plasztikáját, Karlovsky Bertalan jellegzetesen beállított s a temperamentum mélyébe markoló virtuóz arcképeit, Bosznay István magyar hangulatú tájképeit, a régiek akadémikus irányról mégis számot adnak ifjabb követőik, akiknek nem lehet bűnül felróni, hogy ily kiváló ősz mesterek irányához ragaszkodnak, ahelyett, hogy újabb kísérletek iránt érdeklődnének, ami lelki adottság és nem mindig művészi rátermettség kérdése. Ebből az ú. n. múcsarnoki csoportból kiválnak Kukán Géza szélesen festett karakteres portréi, Moldován Gézának Karlovskyra emlékeztető s részletlátásuk ellenére sem száraz képmásai, s szívesen méltányoljuk Kövesdy Gézának ízlését, Mihálovits Miklós festőiségét, -Vidovszky Béla mikroszkopikus ügyeimét és műgondját, ha újat nem is hoznak. Dudits Andor rutinos kezétől származik a kiállítás legnagyobb vászna, a már a Nemzeti Múzeumban kiállított Vérmezői Eskü, amely érdekes kísérlet a történelmi jelentőségre emelkedő mai események megörökítésére. Dudits mester a történelmi stílus páthoszáat dekoratív ötletekkel keveri, s a vászon nagy mérete mellett a színezés erejének a hiányát érezzük. A naturalisták között töretlen erővel ragyog Glatz Oszkár mesteri ecsetje. Színben, kifejezésben és formában egyaránt az életet adja rokonszenves népies alakjain. Glatz mind ritkább példája az irány nélküli művészetnek, amely az egyéniséget korlátlanul juttatja érvényre. Egyetlen irányhoz sem tartozik, csak festő, s ez a legtöbb, a legnagyobb dicséret, amit művésztől mondhatunk. Mindhárom műve egyaránt gyönyörködtet plasztikai tisztaságával, élénk színezésével és tónusszépségével, s külön értéke a természeti és lélekszemlélet jóleső, derűs optimizmusa. Egyéni utakon jár, ha közel is áll az impresszionistákhoz a nem mindig kellően méltányolt Benkhard Ágost, akinek szép zöldeken és meleg rózsaszíneken alapuló ízes festőisége nem áll útjában a természetpoézis megkapó kifejezésének. Az impresszionisták közül rendkívül szerencsésen szerepel Mattyasovszky-Zsolnay László. Mindig jó és korrekt, de mostani három képénél régen láttuk jobb dolgait. Guggoló alakja a legkitűnőbbben fejezi ki a konzervatív impresszionizmus törekvéseit, kis tájképe festőileg könnyed és technikailag szellemes, legjobban mégis csendélete tetszik, amelyen a tónusok komolysága és az előadás egyszerűsége Cézanne mellé

helyezik. Impresszionista alapjában a fiatal Vass Elemér, akinek ragyogó színei és széles bátor technikája adnak egyéni jelentőséget. Csók mestert sem lehet iskolába és irányba skatulyázni. Művészi egyéniségét magából dolgozta ki, ha a francia impresszionisták hatással voltak is rá. A modem magyar művészetnek egyik legnagyobb büszkesége, aki a külföldön is mindig a legnagyobb elismerést szerzi magának és hazájának. Alkotó erejének teljében van, s művészete még mindig csodálatosan fejlődik és gazdagodik. Legnagyobb kiállított képén, a Nirvánán hosszabb idő óta dolgozik, s most mesteri készen gyönyörködhetünk benne. Balatoni képe a legmodernebb fény- és atmoszféraproblémákat oldja meg egyénien. Arcképét pedig a természetlátás gazdagsága, a kifejezés közvetlensége és a megfestés virtuozitása egyik legremekebb alkotásává avatja. Iványi-Grünwald Béla is, kora ellenére még tehetségének magaslatain jár. A Cigányok című nagyobb kompozícióján megkap a szilárd képszerkesztés mellett az élénk színek ragyogó varázsa. Valóságos színes tűzijáték virágcsendélete, s nem marad el ezektől a „Hazatérés a vásárról“ sem. A szintén nem ifjú Vaszary János is új, friss lombokat hajt. Mostani képei örvendetesen mutatják, hogy izmos tehetsége lerázta magáról azt az esztétikai krízist, amelyet művészetében közvetlenül a háború után a párizsi törekvésekkel való megismerkedés okozott. Újra magára talált s ha ízlésébe sok francia elem került is, művészi kvalitásban vetekszik a legkitűnőbb modem franciákkal, akár Matisse-szal, Dufy-vel vagy Van Dongennel, akikhez legközelebb áll. Sőt ecsetjének könnyedsége, képvizuójának elevensége és színeinek tüze — mind lobogó magyar temperamentumának bizonyosságai — az említettektől nemcsak élesen megkülönböztetik, hanem azok fölé emelik. Örvendünk Vaszary felszabadulásának a cerebrális, kiagyalt, s ma már túlélte École de Paris lidércnyomása alól. Fényes Adolf képei a leszúrt képlátásnak és a festői képalkotásnak fátyolosán finom tónusokba foglalt remekei. E mesterek pompás és vigasztaló példái a mi 70 felé közeledő művészgenerációnk töretlen erejének. Ma sem ismétlik önmagukat, még újat, frisset tudnak hozni, s gyökeres magyarságuk nem akadályozza őket abban, hogy a fiatalokkal vállvetve keressék az európai művészetbe való bekapcsolódást. Rudnay Gyula, sajnos, nem épp jelentékeny képeivel szerepel. Borongó magyarsága, mély festőisége most bemutatott képein is elővillan, s különösen nemes kis tájképének sötétzöldekbe és feketékbe mártott tónusa. Az idősebb nemzedék sorából a mindig kitűnő és megbízható Balló Ede s a tónusfinomságaiból mit sem vesztő Szlányi Lajos mellett valósággal reveláció Tomyay János, sok tekintetben Rudnay művészrokona, már a Munkácsy-hagyományokba való kapcsolódásnál fogva is. Méltán tüntették ki az egyik aranyéremmel.

Szerencsésen mutatkozik két hatalmas vásznán Csánky Dénes önálló és eredeti művészegyénisége. Az utóbbi években legjobb műveit külföldön állította ki és szerzett ott velük nagy elismerést, amit most már a hazai közönségnek is alkalma van jóváhagynia. A két nagy tájkép — egyik falut, a másik messzeségbe vesző mezőt ábrázol — tökéletesen mutatja be művészi kvalitásait: a képelgondolás nagyvonalúságát, a leegyszerűsített rajz biztonságát, az esetkezelésnek

sohasem hivalkodó bravúrját és a színhangulatnak megkapó erejét. Tájékepein mindig átsugárzik a lélek, a művész elmélázó, mély magyar lelkesége. Művészetük teljébe érkezett festőink közül plasztikus formaadásával és bársonyos felületkezelésével báró Hatvány Ferenc, rokonszenves őszinteségével Boruth Andor, magyaros lendületével a monumentális egyházi festészetben is jeleskedő Márton Ferenc, kompozíciós számításával és színes levegőjével Hermann Lipót, költői színlátásával és meggyőző formaexpressziójával Márffy Ödön, grafikus ecsetjének izléses könnyedségével Zádor István, mesterkéletlen biztos előadásával Kandó László tűnik ki, akitől a tárlat egyik legjobb arcképe származik. Szüle Péter rembrandti modorossága ezúttal is elhomályosítja igazi egyéniségét s ezen a tévúton jár Sárkány Gyula is. Régibb kitűnő művei után sajnálattal látjuk Kemstok Károly eltévelyedését a német expresszionizmus vadonába.

Néhány éve érdekesen figyelhetjük meg, hogy miként oszlik meg fiatalabb festőink igazodása Párizs és Róma között. Többségük ma már az örökváros felé néz, amiben kétségkívül része van az ifjú Római Magyar Akadémiának. Az új európai festészet irányítóje mindinkább elhajlik Párizstól az olasz Novecento felé. Maga a francia festészet, éppúgy mint a legtöbb európai nemzet művészfűjsága a Novecento hatása alá kerül, vagy legalább is ezzel rokon festői törekvések útján keresi az új stílust, s hagyja el a „párizsi iskolának“ absztrakt elveit egy egészséges, újra a valóságot áhító s új szintézist kereső művészi stílus kedvéért, amely kétségkívül Olaszországban bontakozott ki először Casorati, Oppi, Sironi és társaik művészetében. Minálunk Vaszary mester iskolája képviselte az erőteljesebb párizsi orientációt, amelyet az igen tehetséges Ernőd Aurélon kívül ma már inkább csak a dilettantizmuson alig felülemelkedő kisasszonyok követnek. Klie Zoltán, a magyar „párizsi“ iránynak másik nagytehetségű képviselője a zárt formákban, Bortnyik Sándor a szigorú térkonstrukcióban, Barcsay Jenő a nagyvonalú monumentalitásban ugyancsak az olasz klasszikus hagyományok felé tapogatózik. A kitűnő Pilch Dezső már korábban önállósult, és a magyar népművészet s némiképp a japán művészet hatása alatt friss és színes új egyéni stílust alakított ki. Az École de Paris sterilítása és már magában Párizsban is kimondott csődje nyilvánvalóvá lett mindazokban a művészeti centrumokban, ahol az, különösen a háború utáni első időkben, befészkelődött. Maga Vaszary mester és legjobb tanítványai ma Párizs után, nagy örömeinkre, ismét Budapestre találtak. Az egykori magyar kubisták közül Szobotka Imre eleven és színben is kellemes falusi képén (Lacikonyha) újra a valóságba helyezi régebbi absztrakt téridomú formáit. Berény Róbert egyénivé tudta fejleszteni Matisse- emlékeit. Kettős női képe (Vízholdók) klasszikus szerkezeti elveken épül fel. Kádár Béla is mind egységesebben ötvözi össze Fujita, Vlaminck és más párizsiak hatását megvesztegetően szenzibilis és kolorisztikusan finom, kifejező stílussá. Leginkább a kubista Kmetty János, a Marcoussis-t követő Halápy János s a tudatos rútban és ellenfestőiségben Rouault-utánzó Czóbel Béla maradt meg az ortodox École de Paris ma már időszerűtlen hívének.

A rómaiak tetézik a Klebelsberg-kiállításon kivívott sikerüket, A fiatal magyar gárda első sorába tartoznak, s olasz tanulságaikat teljesen átgyúrták egyéniségükbe. Szőnyi István képein a monumentális szilárd kompozíció mellett a gyöngéd színek — szép rózsaszínek, világoskékek és barnák — lírai lendületét és finom érzéstartalmát, Aba-Novák falusi lakodalmán a jellemzés egyéni zamatját, a tüzes színek harsogó játékát és a térkitöltés gazdagságát, Patkó Károlynál a fénykezelés tér- és formaképző erejét, Istókovits Kálmánnál a tiszta formai előadást és a színek szuggesztív szépségét méltatjuk. Molnár C. Pál festői eszközei egyszerűsödnek, stílusa a tiszta klasszicizmus felé halad, amiben rokon Achille Funi-val s a nagyra tartott Giorgio de Chiricó-val, amannak teatralitása és ennek iróniája nélkül. Medveczky Jenő tehetsége újabb ívben halad fölfelé. Molnár C. Pál fejlődési irányával épp ellentétben korábbi klasszicizmusát egy túlságosan vértelen, szerencsére rövid, spekulatív periódus után hallatlanul biztos térkonstruktivizmusba oldja fel, amelyet üde kolorizmussal élénkít. Kontuly Béla is konstruktív irányba halad és reméljük, hogy alakjainak csöszvérű merevsége éppúgy hajlékonyabb és szervezesebb lesz, mint ahogy finommá szűrődött kellemes akkordokban megszólaló színezése. Kákay-Szabó György egy kis Angyali Üdvözlétén mutatja be archaizáló hajlamát, érzékeny rajzát és szinte középkorias technikai gondosságát. Megleppő fejlődést mutat a Debrecenből Rómába került Gáborjáni Szabó Kálmán. Eddig elsősorban kitűnő fametszőnek ismertük s most a festészetben is felzárkózik. Konstruktív stílusát lelkiismeretes gondnal építi ki, s Patkóhoz és Medveczkyhez hasonlóan a forma- és térkonstrukciót szín- és fényértékekkel támasztja alá. Nehezen, de most annál örvedetesebben bontakozott ki Rozgonyi László, akinek Krisztusa hieratikussal fonségével ragad meg. A római csoportba számító Heintz Henrik kettős női arcképe gondos térbeállításával és kellemes formaérzéke, Angyali Üdvözlete pedig mozgalmassal és stílusos előadással által tűnik ki. Nem volt római ösztöndíjas, mégis modern olaszos stílusban dolgozik néhány kiváló ifjú tehetség, mint Basiüdes Barna, akinél a Novecento stílusához egyelőre kellően egybe nem olvasztott japán hatás járul, a sokat ígérő Domanovszky Endre, akitől okos és tiszta stilisztikájához több színességet óhajtanánk, a dombóvári Marcell György, akinek Angyali Üdvözlétén benső áhítattal tükröződik, Pándy Lajos, akinek női arcképe még túlsók részletet tartalmaz s ebbe a csoportba tartozik a meglepően fejlődő Basch Edit.

A fiatalok közül ki kell még emelni a víziós és dekoratív Paizs-Goebel Jenőt, a népiesen naív és sokszor nagyon mulatságos Pekáry Istvánt, az ugyancsak népies és jóízűen anekdotázó Kézdi Kovács Elemért, a rutinos és hatásos Udvarny Pált, a higgadt és tiszta szándékú Vaszkó Ödönt, a szépen fejlődő Boldizsár Istvánt, a jól rajzolót Chiovini Ferencet. Borbereké Kovács Zoltán ezúttal jobban kielégít betonszobrával, mint eltorzított temperájával. A jól indult Biai Föglein Istvánon úgy látszik nem sokat lendített Párizs, friss színességét kemény és merev formák váltották fel. Tehetségében mégis bízunk. Erős Cselényi Walleshausen Zsigmond és dési Huber István.

Az új utakat magánosan járók közül két nagy tehetség emelkedik

ki. Egry József, a Balaton kevés szavú szín- és fényköltője, és Bemáth Aurél a modern lélekfestő. E két nagy mestert a formai absztrakciónak és az önkényes színképzelésnek közös törekvése hozza egymáshoz közel. Mind a kettő szuverén mágusa az egyéni lelki és természeti meglátásnak.

Régen láttunk magyar kiállításon ilyen jó és gazdag szobrászati anyagot. Téles Ede, Kisfaludi-Stróbl Zsigmond, Pásztor János, Ligeti Miklós, Tóth István, Vastagh György, Körmendi Frimm Jenő, Kövesházi Elza, Berán Lajos, Siklódy Lőrinc, a tőlük megszokott jó kvalitásokkal tűnnek ki ezúttal is. A kitűnő sorból mégis külön említésre kívánczok néhány szobor. Nemes plasztikai alkotás Sidló kettős csoportja (Tavaszi), stílusban klasszikusan tiszta Szentgyörgyi mellszobra a Kormányzónéről. Damkó József nagy genre-csoportja és P. Buttykayt ábrázoló, lobogó lélekkel áttüzesített mellszobra a mester legjobb művei közé tartozik. Pátzay Pál női figurája (Szomorúság) formai zártságával és plasztikai tartalmának tiszta előadásával a szó legigazibb értelmében vett szobrászat. Hasonló erények emelik ki Medgyessy Ferencnek ülő anyát ölében gyermekével ábrázoló, haraszi kőből faragott csoportját és Idasszicizáló síremlékét. A kiállítás egyik legszebb szobra Lux Eleknek a firenzei Quattrocentisták, Desiderio da Settignano, Mino da Fiesole szellemében fogant ifjú Keresztelő Jánosa. Erős tektonikus érzés és plasztikai fegyelmelzettség tünteti ki Ohmann Bélának Temesvári Pelbártot ábrázoló stilizált emlékszobrárt és Weichinger Károllyal, a kitűnő fiatal építésszel együtt tervezett s működben kivitelezett keresztelő-medencéjét. A fiatal Vilt Tibor, Mikus Sándor és Varga Oszkár arcképszobrai elárulják az orozslánkörmököt.

Lechner Jenő, Györgyi Dénes, I. Gyenes Lajos, Fábrián Gáspár, Kosa Zoltán stb. kevés, de jó építészeti terve egészíti ki a kiállítást. Építészeink helyes érzéssel törekszenek a racionális építészeti stílust a hazai talajba gyökereztetni és otthonossá tenni a régi magyar építészet atmoszférájában.

Nem hallgathatjuk el, hogy a kiállításba nem egy, sőt számos olyan mű csúszott be, a maradiak és a haladók körében egyaránt, amelyeknek nincs helyük ilyen nagyszabású és magas célkitűzésű reprezentatív kiállításon. Hasonló kisiklásokat többnyire nehéz elkerülni, bár ezúttal a selejtesebb művek két teremre valót is kitesznek. Helyettük jobb lett volna az előírt három műnél többet kiállítani olyan művészekről, akiknek az utóbbi években különösen gazdag volt a termésük, vagy olyanoktól, akik ebben az időben tűntek fel. Egészen demokratikus alapon ilyen kiállítást rendezni nem lehet. Azt sem tartjuk helyesnek, hogy a kiállításon néhány régibb keletű munka szerepel, sőt van köztük két olyan mű, amely több mint 30 éve készült. Csak retrospektív kiállításon volna helyük. Ezek a szépséghibák azonban nem rontják le a kitűnően sikerült kiállítás mérlegét, amely úgy művészi, mint művészetpolitikai szempontból kétségkívül aktív. Az első nemzeti kiállítás, már a kezdeményezés fontosságánál fogva is határkövet fog jelenteni a magyar művészi életben.

GEREVICH TIBOR